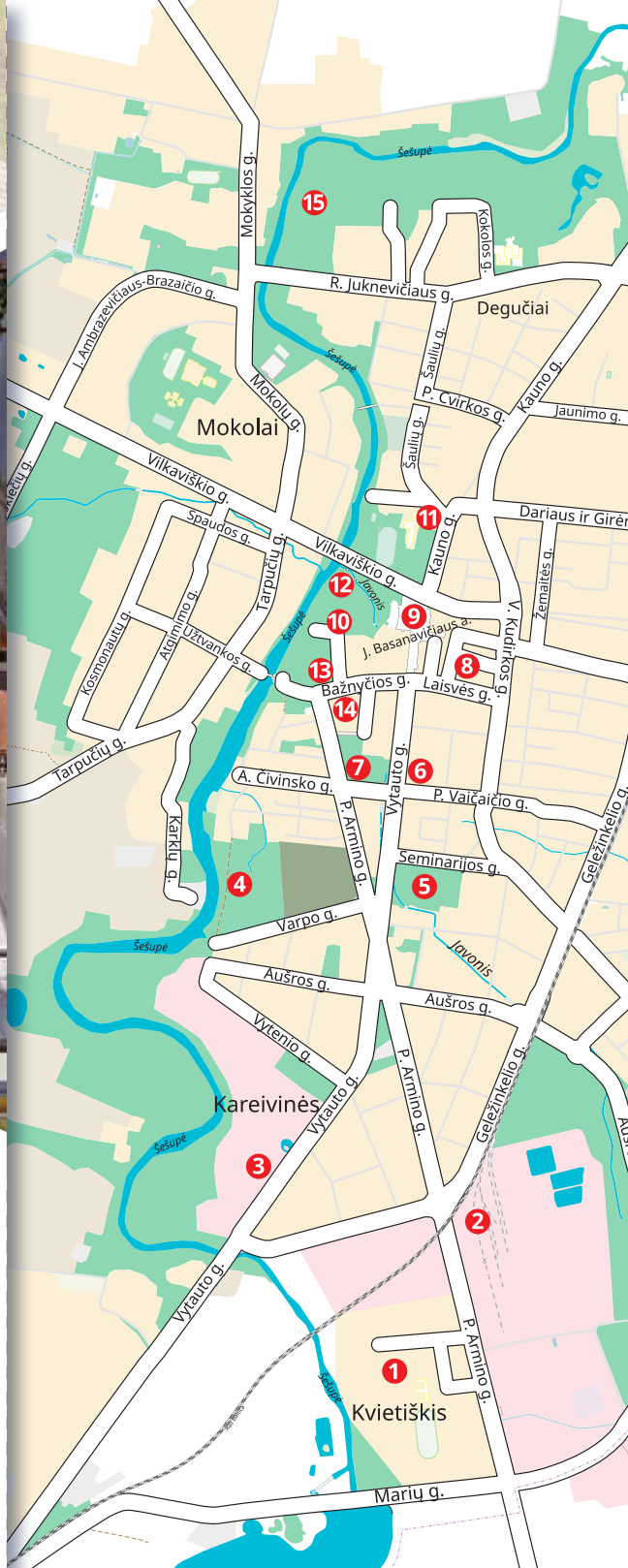

KELIAUK PO MARIJAMPOLĘ

LIETUVA

1 Kvietišio dvaro sodybos ir kitų statinių kompleksas

Manoma, kad 1717 m. Prienų seniūnas Markas Antonijus ir jo žmona Pranciška Butleriai įkūrė Kvietišio dvarą. Dvaras buvo medinis, o jį sudarė dvaro rūmai, 3 klotymai, 2 klėty, 3 tvartai, bravoras, grūdų magazinas, vežiminė, vandens ir vėjo malūnai. Tuo metu medis buvo pigiausia statybinė medžiaga, todėl autentiškų pastatų iš pirmojo dvaro neišliko.

Dabar dvare įsikūrusi Marijampolės kolegija, turinti istorinių šokių grupę „Reverence“, vyksta įvairūs renginiai, rengiama „Dvaro diena“, vyksta ekskursijos po jo teritoriją ir pastatus, įkurtas muziejus.

2 Cukraus fabriko pastatų kompleksas

Seniausias Lietuvoje Marijampolės cukraus fabrikas pradėjo veikti 1931 m. ir gamina cukrų iki šių dienų. Cukraus fabriko autentiškame pastate įkurtas „LC klubas“, kuriame atidarytas muziejus, eksponuojami įvairūs su cukrumi ir jo gamyba susiję eksponatai, taip pat rengiamos ekskursijos po Cukraus fabriką.

3 Karinis miestelis

Kvietišio dvaro žemėje prie Šešupės 1873 m. pradėtas kurti dabartinis karinis miestelis. Iki Pirmojo pasaulinio karo Marijampolėje stovėjo du carinės Rusijos kariuomenės pulkai: 111-asis pėstininkų Dono ir 9-asis dragūnų Jelizavetgrado pulkas.

2000 m., remontuojant kareivines, patalpose buvo atrasti carinio ir tarpukario laikotarpių ant sienų tapytų paveikslų fragmentai. Tarpukario paveikslai buvo restauruoti. Kareivinių teritorijoje išliko unikalus caro laikų žirgų maniežas.

2009 m. kareivinių teritorijoje atstatytas paminklas Lietuvos Didžiajam kunigaikščiui Vyteniui (skulptorius Julius Narušis).

4 Sovietų Sąjungos teroro aukų kapai, vad. Ramybės parku

Čia būdavo užkasami 1944–1953 metais nukankinti žmonės. Prasidėjus Atgimimui, 1990 m. šioje vietoje pastatyti koplytstulpiai, įrengtas Ramybės parkas, kuriame pasodinta daug įvairių medžių ir krūmų.

5 Marijampolės mokytojų seminarija

Buvusiame carinės kariuomenės karininkų klubo pastate 1919 m. įsikūrė Marijampolės mokytojų seminarija, o 1924–1926 metais pirmą kartą Lietuvos istorijoje buvo specialiai aukštesniajai mokyklai šalimais pastatytas naujas pastatas. Marijampolės mokytojų seminarija tapo viena pavyzdgingiausių ir didžiausių

6 Marijampolės administracinių pastatų kompleksas, kuriame įsikūręs Kraštotyros muziejus

Dabartinis Kraštotyros muziejaus pastatas – XIX a. vidurio neoklasicizmo patalpų kompleksas, besiribojantis su tarpukariu veikusiais teismo rūmais. Muziejus įsikūrė 1964 m. Čia eksponuojami Turlojiškės durpyne rasti Kirsnos žmogaus palaikai, kuriems 2780 - 2899 metų. Tai seniausias šalies „gyventojas“. Sukauptas bene didžiausias Suvalkijos liaudiškos tekstilės rinkinys Lietuvoje.

1992 m. atidarytas Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejus – Marijampolės kraštotyros muziejaus filialas.

7 Vytauto parkas su paminklu Vytautui Didžiajam

Miesto sodas pradėtas kurti apie 1868 m. Tarpukaryje buvęs labai populiarus tarp miestelėnų.

2003 m. marijampoliečių Vytautų klubas iškėlė idėją, kad parke būtų pastatytas paminklas Vytautui Didžiajam, ir pradėjo rinkti lėšas sumanymui įgyvendinti. Idėja virto realybe, rekonstruotame parke atidengtas skulptoriaus Juliaus Narušio sukurtas paminklas Vytautui Didžiajam.

8 Sinagoga

Po 1894 m. kilusio gaisro buvo nuniokotas miesto centras, todėl atstatant miestą atsirado erdvė, kurioje iškilo nauja sinagoga.

Pokaryje sovietų valdžia čia įkūrė paruošų sandėlių ir daržovių parduotuvių. 1985 m. sinagoga rekonstruota ir čia įsikūrė Marijampolės inžinierių namai bei techninės literatūros biblioteka. Po dešimtmečio šiose patalpose pradėjo veikti Marijampolės apskritys švietimo centras.

2014 m. sinagogoje mėcenatės Beatričės Kleizaitės-Vasaris dėka atsirado menų galerija.

9 J. Basanavičiaus aikštė su paminklu „Kalbai ir Tautai“

Marijampolės J. Basanavičiaus aikštėje 2009 m. rugsėjo 6 d. atidengtas paminklas „Tautai, Kalbai. Lietuvos vardo tūkstantmečiui paminėti 1009–2009“.

Keturi postamento kampai simbolizuoja keturis Lietuvos etninius regionus. Kolonos viršuje – sidabru spindintis raitelis ant žirgo su ietimi rankoje. Žirgas simbolizuoja tautos veržlumą ir jos

10 Rygiškių Jono gimnazija

Rusijos caro valdžia buvo uždraudusi lietuvišką raštą ir lietuviškas mokyklas, tačiau Marijampolėje 1867 m. buvo atidaryta berniukų gimnazija, kurioje mokytą lietuvių kalbos.

Gimnazijoje mokėsi tautinės lietuvių valstybės idėjos autorius Jonas Basanavičius, valstybinio himno autorius Vincas Kudirka, bendrinės lietuvių kalbos kūrėjas Jonas Jablonskis, šeši 1918 m. vasario 16-oios Nepriklausomybės akto signatarai, Prezidentas Kazys Grinius, Palaimintasis arkivyskupas Jurgis Matulaitis.

11 Evangelikų liuteronų bažnyčios pastatų kompleksas

Marijampolės evangelikų liuteronų parapija įkurta 1819 m., kuomet Marijampolės evangelikai įteikė vyriausybės komisijai Varšuvoje prašymą leisti įkurti parapiją ir pastatyti bažnyčią.

Sovietinių laikotarpiu bažnyčia buvo uždaryta ir įkurdinta miesto sporto mokykla. Lietuvai atgavus Nepriklausomybę tikintieji atgavo bažnyčią.

12 Poezijos parkas

1986 m. respublikinis renginys „Poezijos pavasaris“, atkeliavęs į mūsų miestą, užsuko į naujai įkurtą parką, taip jam suteikdamas „Poezijos parko“ vardą.

nenutrūkstamą skrydį į ateitį, raitelis ant žirgo – tai atvira, laisva tauta, ietis – tautos kovos už žodį ir lietuvišką raštą simbolis.

2012 m. parkas rekonstruotas. Poezijos parką papuošė dar viena Juliaus Narušio skulptūra, jam žinusi bardo Vytauto Kernagio dainą „Kaip sirpsta vyšnios Suvalkijoje“.

13 Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios ir marijonų vienuolyno statinių kompleksas

Marijampolės miesto pavadinimas kildinamas iš vienuolių marijonų – Marijos miestas. Pirmieji vienuoliai įsikūrė mūsų mieste 1750 m. Tik įsikūrę jie atidarė pradinę mokyklą, padėjo aplinkiniams kunigams vykdyti misijas ir vesti rekolekcijas.

1909 m. kunigas Jurgis Matulaitis Varšuvoje, paskutinio gyvo vienuolio marijono Vincento Senkaus akivaizdoje, slapta davė marijono įžadus. Taip buvo atnaujintas vienuolių marijonų ordinas.

Įrengtas palaimintojo Jurgio Matulaičio muziejus bei piligrimų namai „Domus Beati“.

14 K. Griniaus memorialinis muziejus

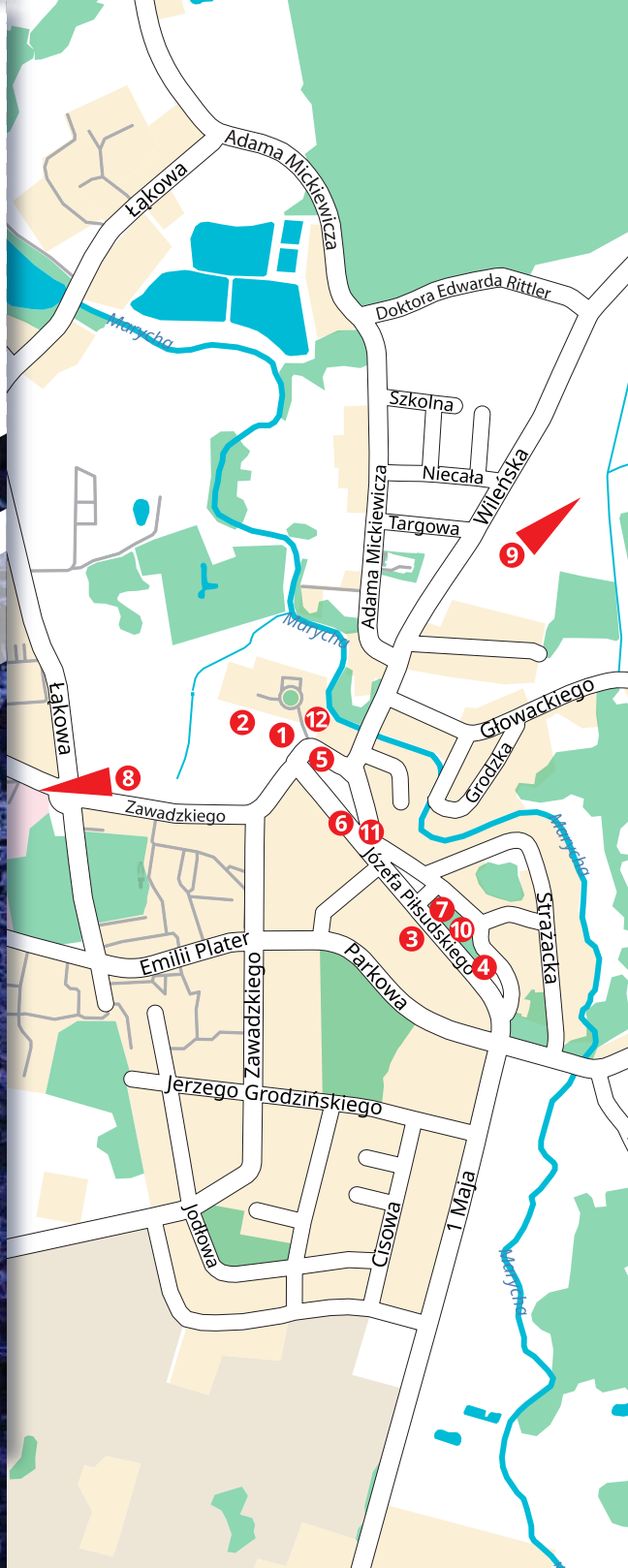
Autentiškas pastatas, kuriame 1904–1914 m. gyveno trečiasis Lietuvos prezidentas daktaras Kazys Grinius su šeima. Kazys Grinius – žymus lietuvių tautinio atgimimo veikėjas, švietėjas, knygnešys, publicistas ir varpininkas.

15 Pašešupio parkas

Pašešupio parkas tapo lyg mažu mišku mieste – čia auga ilgą amžių menantys medžiai, o tarp jų praminti vietinių gyventojų takeliai. Parkas, nusidriekęs palei upę, yra mėgstamas marijampoliečių.

Marijampolės turizmo informacijos centras

J. Basanavičiaus a. 1, Marijampolė, Lietuva
www.marijampoletic.lt
+370 642 23 003

1 Mažesnioji Švenčiausiosios Mergelės Marijos apsilankymo Bazilika

Šv. Agotos aikštė 1

Mažesniąją Seinų baziliką 1610–1619 metais pastatė atvykę iš Vilniaus dominikonai. Pastato stilius primena Lietuvos baroką. Po 150 metų buvo atlikta bažnyčios rekonstrukcija ir pastatas įgavo dabartinę išvaizdą.

Įkūrus Seinų vyskupiją 1818 metais, dominikonų bažnyčia tapo katedra. Vyskupijos centras buvo perkeltas į Lomžą 1925 metais, o bažnyčia tapo kolegiatu. Popiežiaus Pauliaus VI dekretu 1973 m. rugsėjo 26 d. bažnyčiai suteiktas Mažosios bazilikos statusas.

2 Seinų dominikonų vienuolynas

Šv. Agotos aikštė 1

Seinų pasididžiavimas – 1619–1706 metais dominikonų pastatytas didingas vienuolynas. Dabar vienuolyne veikia Seinų krašto muziejaus filialas, kurį prižiūri Seinų paminklų globos draugija. Parodos skirtos Seinų vyskupijai ir Seinų krašto etnografijai.

3 Vyskupų rūmai

Vyskupų rūmai netoli J. Pilsudskio gatvės yra vienas iš seniausių ir išskiliausių Seinų pastatų, kurio istorija siekia XVIII amžiaus pabaigą. Rūmų sienos matė Napoleono kareivius ir Pilsudskio vizitus 1919 metais. Du pastaruosius šimtmečius rūmai buvo Seinų vyskupų rezidencija.

Juzefo Pilsudskio g. 28

4 Baltoji sinagoga

Juzefo Pilsudskio g. 41

Antroje XIX amžiaus pusėje Seinuose pastatyti mūriniai maldos namai, vadinami Baltąja sinagoga. Statyba baigta 1885 metais. Manoma, kad sinagoga pastatyta rabino Mozės Becalelo Lurio iniciatyva. Jos statybai buvo skirta milžiniška taisy laikais pinigų suma – 12 000 rublių.

Dabartiniais laikais Baltosios sinagogos valdytojas yra Pasienio Meno-Kultūros-Tautų Centras. Joje vyksta meno galerijos parodos, vyksta teatro spektakliai bei Klezmer Kapelos pasirodymai.

5 Šv. Agotos vardo koplyčia

Šv. Agotos koplyčia buvo vienas iš nedaugelio pastatų, išlikusių po vokiečių kareivių sukelto 1941 metų gaisro. Legenda pasakoja, kad po koplyčia esąs požeminis tunelis iš Seinų į Vilnių.

6 Urbanistinis miesto išdėstymas

Seinų miestas buvo įkurtas prie Seinos upės, šiandien vadinamos Marychos upe. Gyvenvietė pastatyta prekybos kelių kryžkelėje, tai buvo didelė turgavietė šalia upės. Buvusi pagrindinė Gardino gatvė (lenk. Grodzieńska) dabar vadinama Pilsudskio gatve. Urbanistinę miesto struktūrą amžiams bėgant keitė gaisrai, vyko miesto perstatymas, bet namai toliau buvo statomi pagrindinėje gatvėje.

8 Kamaldulių vienuolynas

Vygriai 11, 16–402 Suvalkai

Senovėje vienuolyno pusiasalyje gyveno jotvingiai, o po to vygrėnai, tai patvirtina pusiasalio forma ir gynybinė padėtis (manoma, kad kadaise tai buvo sala). Vygriai buvo viena iš pirmųjų karaliui priklausančių gyvenviečių buvusiose jotvingių giriose.

Karalius Jonas Kazimieras 1667 metais pakvietė į Lenkiją kamaldulius, kuriems padovanoto žemės prie Vygrių ežero. Atvykę kamaldulių vienuoliai turėjo vieną tikslą – duoti šio krašto gyventojams ne tik civilizaciją, tikėjimą, kultūrą, tradicijas, bet ir patriotizmą.

Dabar buvęs kamaldulių vienuolynas turi nemažai apgyvendinimo vietų. Kiekvienas eremas turi du kambarius, vonią ir nedidelį sodelį. Gatvelė su eremais vidiniame kieme atsiremia į Laikrodžio bokštą, iš kurio galima pasigrožėti Vygrių ir pusiasalį supančio ežero panorama.

9 Poeto Milošo namas Krasnagrūdoje

Milošo dvaras Krasnagrūdoje – tai vienas iš didžiausių Seinų krašto traukos objektų. Vaizdingai įsikūręs prie Alnos ežero, Lenkijos ir Lietuvos pasienyje, tai Motiejiaus Eismonto, Žagarių bažnyčios įkūrėjo, XVII amžiaus dvaro liekanos. Dvi paskutinės turto paveldėtojos buvo Česlovo Milošo, kuris čia yra ne kartą buvęs, tetos: Gabriela Lipska ir Janina Niementowska.

Nuo 2002 metų aplinkines žemes nuomoja „Pasienio“ fundacija. Nuo 2011 m., restauravus visą dvaro kompleksą, veikia Tarptautinis dialogo centras, daugiausia dėmesio skiriantis Abiejų Tautų Respublikos paveldui.

Krasnagrūda 16

Juzefo Pilsudskio g. 39

10 Senasis paštas

Senasis paštas pastatytas pirmoje XIX amžiaus pusėje priešais vyskupo rūmus, šalia žydų namų. Iš pradžių jame veikė žydų gimnazija, kurią įkūrė Tuvie Pinkas Šapiro. Pagal Haskalos programą buvo mokoma ne tik religijos, bet ir gamtos pažinimo bei matematikos. Nuo XIX amžiaus pabaigos pastate veikė paštas, taip buvo iki pat paskutiniojo XX amžiaus dešimtmečio, todėl pastatui prigijo senojo pašto pavadinimas. Kai paštas buvo perkeltas į naujas patalpas, pastatas atiteko „Pasienio“ fundacijai. Po remonto jame laikomi fundacijos fondai, veikia „Pasienio“ fundacijos biblioteka, galima aplankyti laikinas parodas.

11 Miesto centras

Juzefo Pilsudskio g. 16

Šiandienos miesto centras tęsiasi nuo Švenčiausiosios Mergelės Marijos apsilankymo Bazilikos iki rotušės ir žydų sinagogos. Centre yra du parkai, šalia gatvė ir gyvenamieji namai bei prekybai skirtos patalpos. Už jų matosi seni griūvantys prieškariniai pastatai, kuriuos ketinama atnaujinti.

12 Vyskupo Antano Baranausko paminklas

Paminklas vyskupui ir lietuvių poetui Antanui Baranauskui priešais Seinų baziliką buvo atidengtas 1999 metų lapkričio 28 d. Paminklo autorius – žymus Lietuvos skulptorius Gediminas Jakūbonis, Vilniaus dailės akademijos profesorius.

Vyskupas Antanas Baranauskas suvaidino svarbų vaidmenį Lenkijos ir Lietuvos pasienio regiono religiniame gyvenime. Jis buvo įsitikinęs, kad kiekviena tauta turi teisę melstis gimtąja kalba. Pirmasis Seinų vyskupijoje kreipėsi į tikinčiuosius lietuviškai. Jam priklausančioms parapijoms liepė platinti jo išverstą į lietuvių kalbą katekizmą.

Vyskupas Antanas Baranauskas mirė Seinuose 1902 m. lapkričio 27 dieną. Jo palaikai palaidoti Seinų katedroje – karstas su palaikais yra Švenčiausiosios Mergelės Marijos apsilankymo Bazilikos koplyčios dešinėje nišoje.

Šv. Agotos aikštė 1

Fotografijos Sejnų miesto

Vert. Živilė Wygońska (zivilė.wygonska@gmail.com)

Miesto Sejnų
ul. Józefa Piłsudskiego 25, Sejny, Poland
www.um.sejny.pl
+48 87 516 20 73